

Remonstrantse Gemeente Rotterdam/Breda
Zondag 25 juni / 2 juli 2023

Thema: de les van de banketbakker

Welkom en aansteken van de kaars door lid van de kerkenraad

Orgelspel

(Gemeente gaat staan)

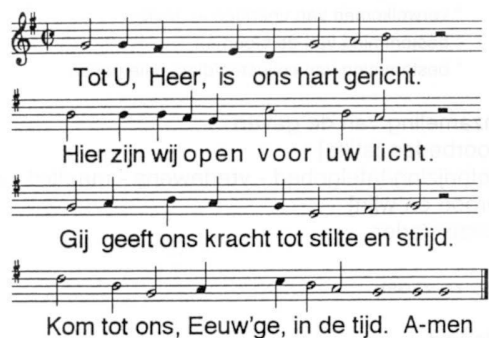
Aanvangslied 280: 1-5 De vreugde voert ons naar dit huis

Votum en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
die hemel en aarde gemaakt heeft
die trouw houdt tot in eeuwigheid
en die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
van God onze Vader
en van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied Tot U, Heer, is ons hart gericht

Tot U, Heer, is ons hart gericht.
Hier zijn wij open voor uw licht.
Gij geeft ons kracht tot stilte en strijd.
Kom tot ons, Eeuw'ge, in de tijd. A-men

(Gemeente gaat zitten)

Inleidende Bijbellezing Psalm 103

Ik dank de Heer,
ik dank de heilige Heer
vanuit het diepst van mijn hart.
2 Ik dank hem voor alles wat hij heeft gedaan,
nooit zal ik dat vergeten.
3 De Heer vergeeft al mijn zonden.
Hij geneest mij als ik ziek ben,
4 hij laat me niet sterven.

Hij is goed voor mij,
hij houdt van mij.
5 Hij maakt me weer sterk en gezond,
hij geeft me nieuwe kracht.
6 De Heer is goed voor mensen zonder macht,
hij helpt hen als ze onderdrukt worden.
7 Aan Mozes vertelde hij zijn plan,
aan Israël liet hij zijn macht zien.
8 De Heer is goed, hij vergeeft ons.
Geduldig en vol liefde is hij.
9 Hij blijft niet altijd boos,
zijn woede gaat voorbij.
10 Hij wordt niet boos om iedere fout,
hij straft ons niet zo streng als we verdienen.
11-12 Hij doet onze schuld ver weg,
zo ver als het westen is van het oosten.
Want zijn liefde voor ons is groot,
zo groot als de hele wereld.
13 De Heer houdt van zijn volk,
zoals een vader van zijn kinderen houdt.
14 Want hij weet hoe we gemaakt zijn,
hij heeft ons zelf uit aarde gevormd.
15 Een mens leeft maar kort.
Hij is net als een bloem in het gras
die maar heel even bloeit.
16 De wind gaat waaien en de bloem verdwijnt,
niemand weet meer waar hij stond.
17 Maar de liefde van de Heer verdwijnt nooit.
Hij houdt van mensen die hem trouw zijn.
De Heer is goed voor hen,
en voor hun kinderen en kleinkinderen.
18 Als ze maar doen wat hij wil,
als ze maar luisteren naar zijn woorden.
19 De Heer in de hemel is koning,
hij regeert over alles.
20 Machtige engelen, dank de Heer.
Jullie die hem dienen en hem gehoorzaam zijn,
dank de Heer.
21 Dank de Heer,
zon, maan en sterren, die doen wat hij wil.
22 Dank hem, heel de wereld!
Dank hem, in de hemel en op aarde.
Ik dank de Heer
vanuit het diepst van mijn hart!

Gebed

Eeuwige God,

Ons bestaan is beperkt tot het leven tussen geboorte en dood,
tot het land van leven en liefde,

van geven en krijgen,
van vreugde en leed,
van verplichtingen en tekortkomingen,
van veel zoeken, veel bereiken, maar nooit alles
van veel proberen, maar nooit voltooiing vinden.

Tegenover u staan we met lege handen.
U bent meer dan wij.
U bent meer dan het leven
U bent meer dan de dood.
U bent voor eeuwig onze God.

Wil ons bestaan dan plaatsen in uw eeuwige licht.
Wil ons dragen, gedurende ons hele leven.
Wil ons onttrekken aan de zinloosheid.

Als u ons vasthoudt, heeft ons leven zin.
Kom daarom in ons bestaan, o Eeuwige.
Amen.

Lied 103C Loof de Koning, heel mijn wezen

Bijbellezing Prediker 1: 2-11

2 'Alles gaat voorbij,' zegt Prediker. 'Er is niets dat blijft. Het is allemaal zinloos.'
3 'Wat heeft een mens aan al zijn bezit? Waarom zou hij zijn leven lang hard werken? 4
Mensen worden geboren en mensen gaan dood. Alleen de aarde blijft altijd bestaan.
5 De zon komt op en de zon gaat weer onder. En steeds gaat de zon terug naar de plaats
waar hij weer op zal komen.
6 De wind waait eerst naar het zuiden, en draait dan naar het noorden. De wind draait
maar door. En steeds waait hij weer terug naar de plaats waar hij begonnen is.
7 Alle rivieren stromen naar zee, maar de zee raakt nooit vol. Want het water gaat weer
terug naar de plaats waar de rivier begint. En dan gaat het water opnieuw stromen.
8 Doodmoe word je van alles. Er zijn geen woorden voor, zo moe! Je ogen blijven steeds
maar dingen zien. Je oren blijven steeds geluiden horen.
9 Alles wat er gisteren was, zal er morgen weer zijn. Alles wat eerder gedaan is, zal later
weer gedaan worden. Er gebeurt niets nieuws in het leven. 10 Soms zegt iemand: 'Kijk,
iets nieuws!' Maar ook dat was er allang. Het is er altijd al geweest.
11 Niemand denkt nog aan de mensen die vroeger leefden. En de mensen die na ons
leven, zullen ook weer vergeten worden.'

Lied 797 Ach hoe vluchtig, ach hoe nietig

Preek

Een paar weken geleden hadden we hier in Rotterdam een bijzondere dienst. We mochten de schilderijen verwelkomen van een aantal oude, remonstrantse predikanten. Predikanten die de Broederschap dienden in de negentiende en twintigste eeuw. Een prachtige aanwinst voor onze collectie van 50 schilderijen. Opvallend is dat de Rotterdamse gemeente, maar ook de Amsterdamse, zo'n bijzondere collectie schilderijen heeft. Een historicus sprak eens van 'remonstrantse santen' of 'remonstrantse heiligen'. Wellicht het effect van de oorsprong als een erg klein kerkgenootschap dat tegen de

verdrukking in moest groeien. Dan ga je misschien wat meer kijken naar je eigen geschiedenis en je eigen identiteit. Een groot kerkgenootschap heeft dat wellicht niet nodig. Een klein clubje, zoals we altijd geweest zijn, natuurlijk wel.

U begrijpt, ik vond het een feestje. Ik ben zo bezig met de kerkgeschiedenis in het algemeen en de geschiedenis van ons kerkje in het bijzonder, dat ik me met al die vroegere collega's verbonden voel. Eentje had ik nog meegemaakt, maar van alle anderen had ik geschriften gelezen en wist ik van hun eigenaardigheden. Ik voel me met hen verbonden en ik voel dat ik hetzelfde werk in hun geloofsgemeenschap doe.

Hier in deze kerk hangt een predikantenbord en ik vind het prachtig. Wij zijn gelukkig niet de eersten die het verhaal aan elkaar doorvertellen. En dat geeft een enorme verbondenheid.

Maar misschien zijn we wel de laatsten? Het tweede bord is bijna vol. En als ik zo om me heen kijk, is de kans dat we over twintig jaar hier nog remonstrantse diensten houden niet heel erg groot.

Ik zal niet de enige zijn in deze kerk die dat betreurt. Velen - ik denk eigenlijk iedereen - van jullie dragen deze geloofsgemeenschap een warm hart toe. Sommigen komen uit een remonstrants nest. Hebben herinneringen aan generaties predikanten. Weten nog van het moment waarop ze belijdenis deden, wellicht in de kerk trouwden en daar in elk geval op vele moment inspiratie opdeden.

Tegelijkertijd: als we eerlijk zijn, dan is het heel waarschijnlijk dat over twee generaties de Remonstrantse Broederschap, met al haar gemeenten, opgehouden zal zijn te bestaan. Vreemd is dat niet, want dat geldt natuurlijk voor het allergrootste gedeelte van het georganiseerde christendom in West-Europa. Het tij zit niet mee en sinds de jaren zestig gaat het heel hard. Zolang als ik actief ben binnen onze Remonstrantse Broederschap - ik deed belijdenis in 1986 - is het ledental gestaag achteruit gegaan. Tegelijkertijd herinner ik me ook allerlei prachtige pogingen om te komen tot revitalisatie van de Remonstrantse Broederschap: een zeer optimistisch project dat begonnen is in 1993 toen we besloten niet meer mee te doen met het Samen-op-weg-proces. Later volgde de campagne onder leiding van Tom Mikkers. U weet wel, met die posters op de stations. Om daarna vernieuwingspredikanten aan te stellen, die nu inmiddels alweer verdwenen zijn. Vanaf vorige jaar zijn er twee vernieuwingsmedewerkers in Utrecht aangesteld die manmoedige pogingen ondernemen om onze toekomst veilig te stellen.

Dat een en ander weinig effect heeft op dalende ledentallen zal u niet verbazen. Het heeft iets weg van het bouwen van een prachtig zandkasteel met eb en met alle macht de zee proberen tegen te houden als het vloed wordt. Een mooi spel voor kinderen, maar niet heel succesvol.

Lig ik hier wakker van, wordt mij vaak gevraagd? Of iets concreter: denk je dat je je pensioen nog haalt in dit vak? U begrijpt, dat ik deze vragen zeker niet geruststellend vind. Het is oprecht zorgelijk. En daarbij ook nog eens verdrietig. Hoe ga je er als predikant, maar ook als kerkenraadslid of actieve vrijwilliger mee om, als je ziet dat je werkt in een omgeving die niet heel veel toekomst heeft? Overigens is het in deze gemeente wel zo, dat vanaf het moment dat ik in 1995 stage begon te lopen, er elk jaar bij het bespreken van de jaarstukken in de kerkenraad geconstateerd werd, dat na 10 jaar

het geld op zou zijn en er dan ook geen gemeente meer zou zijn. En dat blijkt na 28 jaar vooralsnog mee te vallen...

Tot voor kort kon ik inderdaad zeer somber worden bij het vooruitzicht dat ik misschien de laatste predikant zou zijn met de schone taak om de laatste remonstrant op een waardig remonstrantse wijze te begraven en daarna het licht uit te doen. Totdat ik op een helder moment bedacht dat de vooronderstelling dat het altijd zou doorgaan, dat de Remonstrantse Broederschap nog tenminste 500 jaar zou bestaan, totdat er zelfs in onze belachelijk grote kerk in Rotterdam geen ruimte meer zou zijn voor nieuwe schilderijen van Koen, van mij en van onze verre opvolgers, wel heel hoogmoedig is.

Daarnet las ik die bijbelteksten die ons bepalen bij de sterfelijkheid. De Prediker die zo vrolijk vertelt dat alles zinloos is. Die constateert dat de tijd spoedig zal aanbreken dat niemand meer weet heeft van ons bestaan. Niemand zal beseffen dat we ooit hebben bestaan. Zoals de Psalmist het zo confronterend zegt, over de bloem die zal verwaaien. De plek waar hij stond, zal niet meer herkend worden.

Is het geen hoogmoed als wij ver over ons graf heen willen regeren en dan nog denken te weten of te bepalen dat er nog een Remonstrantse Broederschap zal blijven bestaan. Is dat eenvoudigweg niet aan ons?

Als u mij volgt op Facebook weet u dat ik een enorme voorliefde heb voor appeltaart. Althans: ik heb de gekkigheid ontwikkeld om op elk terras waar ik zit en een taartje eet, dat een appeltaart te laten zijn, een foto te maken en daarna op Facebook een recensie te plaatsen. Sommige mensen denken - ik geef toe, ik zie er wel naar uit - dat ik alleen maar appeltaart eet. Dat is niet zo. Maar mijn appeltaartstukjes verleiden wel veel bezoekers naar mijn social media en ook naar mijn website. Het is gewoon een eenvoudige communicatiestrategie.

Soms vragen mensen mij of ik zelf nu zulke goede appeltaarten maak. Dat is niet zo. Ik ben een stuurman aan de wal of een bakker buiten de keuken. Ik heb er allerlei ideeën over, maar ik schil geen appel. Ik kan me enorm verheugen op ambachtelijke bakkers die wel de mooiste producten kunnen maken. Die er een leven lang mee bezig zijn en dan met veel plezier toch opeens de dingen net iets anders doen, opdat het resultaat nog toch beter wordt. Ik kan iedereen de prachtige filmpjes op YouTube aanbevelen van Cees Holtkamp, die met zijn kleindochter Stella, de lekkerste taartjes bakt. Holtkamp, banketbakker, wereldberoemd in heel Amsterdam, is een man met een roeping. En van Calvijn kun je al leren dat je het begrip roeping niet moet beperken tot het geestelijke ambt, maar dat het ook een goddelijke roeping kan zijn om de beste bakker van de stad te zijn. Alleen jammer dat zo weinigen deze roeping nog volgen!

Wat is nu de essentie van het werk van een bakker? Het is niet voor de eeuwigheid gemaakt. Wat een bakker maakt, is aan het einde van de dag al minder vers en minder lekker. Al is het het meest geweldige brood of dito gebak, het valt ten prooi aan het verval. Wat blijft er over als de bakker met pensioen gaat? In het beste geval een heel aantal klanten met obesitas. Maar van zijn verdere werk is niets meer over. Het is als de prachtige bloem uit Psalm 103. Je kunt er even van genieten, maar direct daarna is het ook snel voorbij.

Inmiddels probeer ik de les van de bakker ook toe te passen op mijn eigen werk. Als ik eenmaal gestopt zal zijn met het predikantswerk - en ik hoop nog lang door te gaan, is de kans groot dat er weinig bestendigs overblijft. De gemeente zal kleiner zijn. De kans dat het allemaal gewoon doorgaat is niet zo groot. Er zal ongeveer evenveel over zijn, als van het werk van die denkbeeldige bakker.

Maar hoe ernstig is dat? Zou het niet veel beter zijn als ik mijn werk, maar ook jullie, als leden van de kerkenraad en als vrijwilligers, nuchter doe, in het moment? Namelijk: zoals de bakker een taartje maakt dat vandaag heerlijk is. Zo kunnen en moeten wij op dit moment op een zinnige manier met elkaar de kerk zijn. We mogen elkaar inspireren en dragen. We kunnen elkaar troosten als het leven moeilijk is. We kunnen elkaar een glimlach op het gezicht bezorgen. Kortom: we kunnen vandaag doen wat onze roeping is. En dat kan, zonder dat we ons zorgen hoeven te maken voor de toekomst. Maak je geen zorgen voor de dag van morgen, zegt Jezus in de Bergrede. Morgen heeft voldoende aan zijn eigen kwaad.

Dat betekent natuurlijk niet dat we er maar zorgeloos op los moeten leven. Dat we onverantwoord in de wereld zouden moeten staan. Dat zij verre van ons. Maar het betekent wel, dat we ons tot de essentie moeten beperken. De essentie is vandaag: leven naar onze roeping. Is laten zien, wat het betekent dat we nu met elkaar kerk zijn, niet in een onzekere toekomst. Dat we ons laten inspireren door het oude verhaal van die man uit Nazareth. Een verhaal van nabijheid en van inspiratie. Van prioriteiten stellen. Namelijk van die ander en jezelf liefhebben. Van oog hebben voor waar je vandaan komt. De wereld te bezien, de schoonheid van de schepping en je daarover te verwonderen. Kijk eens naar de vogels aan de hemel, kijk eens naar de bloemen op het veld. En als je dat doet, kun je stoppen met je zorgen te maken.

Uiteindelijk leert de bakker mij om te geloven in wat ik aan het doen ben. Want als het goed is wat ik nu doe, dan is dat de beste kans dat mensen mijn geestelijke taartjes komen eten. En dat geldt natuurlijk voor de hele gemeente, hier in Rotterdam en voor het geheel van de Remonstrantse Broederschap. Als wij proberen te zijn wat we zouden moeten zijn, dan zullen andere mensen het zien. Dan maken we, zoals Paulus het zegt, anderen jaloers die ons dan ook zullen volgen.

Nog een kleine les van de bakker. Het zal de meesten van jullie wel opgevallen zijn, dat stokbrood in Frankrijk veel lekkerder smaakt dan een stokbroodje dat je hier koopt. Daar valt van alles over te zeggen, maar in essentie komt het er volgens mij op neer, dat een Franse bakker wel een paar keer per dag brood bakt, omdat hij weet dat het niet lang vers blijft. Een Nederlandse bakker stopt er broodverbeteraar in om te zorgen dat het lang goed blijft. En daarmee is het brood vanaf het eerste moment al minder lekker dan dat van zijn Franse collega. Is dit wat Jezus bedoelde, toen hij zei: wie zijn leven wil behouden, zal het verliezen, maar wie bereid is zijn leven te verliezen, die zal het behouden?

Toen ik vorige week, voor de dienst in Breda aan Lex, kerkenraadslid aldaar, de gegevens voor de dienst stuurde en daarbij vertelde waar ik het over ging hebben, stuurde hij me een samenvatting van wat de boodschap naar zijn idee moest zijn. Ik lees de tekst even voor:

‘Wat kan de dominee leren van de banketbakker? Onverstoorbaar doorgaan lijkt me. Vroeg opstaan, zorgen dat de geur de mensen verleidt en binnen brengt en trots zijn op zijn werk.

Centrale vraag: hoe gaan we om met de slechte toestand van de kerk? Helaas paniekerig en zonder groot vertrouwen. Uit onze levenswijze zou bij derden de vraag moeten opwellen, wat ons zo maakt zoals we zijn en wat ons drijft om in deze wereld vol geduld en liefde door te gaan te spreken hoe we zouden moeten kunnen leven.

Helaas schieten we ook daar weer wat tekort, gekweld door onzekerheden, klein geloof, financiën en het verdriet om het verlies van de eerste plaats in de wereld.’

En u begrijpt ik ben het er helemaal mee eens. Lex vat het precies samen. Ik had 1800 woorden nodig, hij maar een paar. Gelukkig is de boodschap hetzelfde: lekker doorgaan met bakken. En laten we gewoon nu genieten van het verse broodje of het taartje.

Amen.

Stilte

Orgelspel

Voorbeden en stil gebed, afgesloten met gezamenlijk gebeden ‘Onze Vader (oec. versie)’

Tijdens de voorbeden 367b

- v. Zo bidden wij tezamen
- a. Heer, onze Heer, ontferm u over ons.

Eeuwige God,

Vanuit de stilte richten we ons op u.

Vanuit de kleinheid van ons bestaan, richten we ons op u die eeuwig bent.

Ons bestaan rust in uw handen.

U houdt ons leven vast, ook al merken we het niet altijd.

- v. Zo bidden wij tezamen
- a. Heer, onze Heer, ontferm u over ons.

We willen u danken voor uw liefde. U hebt deze wereld en ook ons gemaakt. U bent de Schepper van de hemel en de aarde. Alles wat ons verwonderen doet, is het werk van uw handen.

Geef het ons, om dat steeds beter te zien. Om te beseffen, dat er niets is, dat wij niet als uit uw hand ontvangen hebben.

- v. Zo bidden wij tezamen
- a. Heer, onze Heer, ontferm u over ons.

Als wij ons zorgen maken, als wij verdrietig zijn, als wij treuren, help ons dan om te vertrouwen, dat we nooit buiten uw hand zullen vallen. Dat u ons vasthoudt, door alles heen. Dat u met ons bent. Dat u voor altijd met ons zult blijven.

- v. Zo bidden wij tezamen
- a. Heer, onze Heer, ontferm u over ons.

In de stilte willen we u bidden. We spreken onze dankbaarheid, maar ook onze zorgen voor u uit. We leggen het allemaal bij u neer, want u luistert naar ons.

Tezamen met heel uw kerk, van alle plaatsen en tijden, bidden we met de woorden van Jezus.

Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd;
Uw Koninkrijk kome;
Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood;
En vergeef ons onze schulden,
Zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;
En leid ons niet in verzoeking,
Maar verlos ons van de boze.
Want van U is het Koninkrijk
En de kracht en de heerlijkheid
In eeuwigheid.
Amen.

Mededelingen

Collecten

(Gemeente gaat staan)

Slotlied 801 Door de nacht van strijd en zorgen

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde,
aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap,
haar taak in deze wereld, met haar noden.
En gaan wij dan hier naar ons huis en onze levensopdracht,
onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.
Amen.

Antwoordlied 978: 4

Orgelspel